

בדרכה חזרה. חוץ מזה צריכים לאמר שהתנהגותו אחרי זה, במשך כל הלילה, היתה חמומה ביותר.

כחן היה חיזור כסיד ..

השומר כחן, שהיה אז בן למעלה מ-30, קצת שממנו, בחור חזק, היה באותו ערב החוקרתורן של משטרת סבריה. מסרת נסיעתו מן המשטרה היתה לחפש אנס באחת המעברות בסביבה. תחת זאת הגיע עבאדי, ועד כמה שברור מעדותו לא חשב פעמיים במשך כל הלילה על מילוי התפקיד שלמענו יצא.

אחר-כך, כאמור, ראה אותי ואת מירה יושבים מאחורי בית-הקפה והיה נדמה-לו שאנחנו "מודחגים" (דבר שלא היה נכון, אגב). הוא יצא עם אלי לחפש הוכחות להזדווגות ולהביאן לכוחי, וכך היתה לו ההזדמנות, יחד עם אלי עבאדי, לפגוש את מירה כשיצאו לסיוור הארוך. כחן, שבחוקף תפקידו בחדאי טיפל "בעניני זונות", אולי חשב לעצמו שגם מירה היתה יצאנית מעיר אחרת.

כל שאר הדברים שנאמרו על אלי, חלים על כן גם עליו. על כל פנים, אין ספק שמה שקרה ריתק אותו עד כדי כך שלא חלם כלל להסתלק ולגשת למילוי תפקידו האמיתי.

אני זוכר אותו על דוכן העדים, כשהוא חוזר כסיד ולא יודע לענות על השאלות. ליוצקי שאל אם הוא טמבל או רק עושה את עצמו כך.

אפריאט לא ראה אותי...

השומר אפריאט היה נתון לפקודתו של כחן. עדותו היתה המכרעת בבית-המשפט, ובגללה חוייבתי בדיון.

כי אפריאט אמר שבזמן שגרר את הסגור ברובר שלו, האירו אורות הרובר את החורבות שמאחורי בית-הקפה, ושהוא ראה אותי יורד מחורבות אלה. היה זה, כמובן, בדיוק אותו מקום שם נמצאה למחרת היום גופתה של מירה ארצי.

אני לא יודעת מהחורבות, ולא ידעתי כלל עד למחרת היום, על קיומן. מכאן שאפריאט לא ראה אותי שם, ואם העיד כאשר ידעתי, אין לי הסבר אחר אלא שהוא רצה לחמוך בבנין התביעה, שכלי עדותו היה מתקפל כבית קלפים.

אולם אין צורך להאמין ודאק לדברי כדי להחכם כי אפריאט לא ראה אותי יורד מהחורבות. כאמור, בא אפריאט עם כחן לקפה עבאדי, ראה אותי עם מירה בחוץ ונכנס פנימה. שם חסס אותו סרן כרמלי, שלא הצליח לקבל עזרה במשטרה הצבאית, וביקש אותו לעזור לו בגרירת הסגור. בשעת גרירה זו ראה אותי אפריאט, כביכול, יורד מהחורבות.

בגמר הגרירה נסע אפריאט לבדו להחזיר את הכבל, ואחרי-כך חזר לקפה. שם הודיע לאלו ולכוחי כי הרס-ר נסע לבדו, וכי הבחורה לא נסעה עמו.

אני הציע אלי עבאדי, כאמור, לרדוף אחרי הסגור שלי, כדי לתפוס את הבחורה, מתוך תקווה — כפי שהעיד אפריאט — שאפשר יהיה להזדווג עמה. וכאן עשה אפריאט משהו מוזר: הוא הסכים לרדוף אחרי מירה בסגור, בה בשעה שידע שאינה שם, ואחרי שראה אותי לדבריו בבירור, לאורות הפנס, יורד לבדי מן החורבות.

ההגיון אומר שזה היה הרגע שאל אפריאט היה להוכיח שראה אותי יורד לבדי. הוא היה

לילה היה לבדו, חופשי לעשות ככל העולה על דעתו מבלי שאיש יבחין בכך, וכי לפחות פעם אחת, לדברי עצמו, היה מחוץ לבית-הקפה.

אלי עבאדי היה בחוץ...

כחן שחתנהגותו של אלי עבאדי היתה מוזרה עוד יותר. אלי הוא בחור ספרדי, בעל גובה בינוני ורוח. אז היה כחן 30. בסבריה היה ידוע כאדם המקיים קשרים די הדוקים עם המשטרה.

אחרי שהשוטר אפריאט נכנס והודיע כי זוג מודחג ליד קיר בית-הקפה, יצא אלי — לדבריו — יחד עם השוטר כוהן לחפש באותה פינה מוצנים מוחשיים כדי להוכיח לכוחי שהרס-ר הזדווג שם עם הבחורה שבאה עם כוחי. כאשר לא מצא דבר, לאור פנס יד, חזר לבית-הקפה, וכעבור חצי שעה יצא שוב עם כוהן לסיוור ארוך לאורך שפת-הים, לשם אותה מטרה מוזרה. לדבריהם, בחוזר מן הסיוור, ראו אורות של מכונית בסוף רחוב השלום, למעלה. מזה מסתבר כי הם חזרו בכיוון לבית-הקפה כמעט באותו רגע שמירה היתה בדרכה חזרה לשם, אחרי שנפרדה ממני.

אלי לא ידע מי זו מירה. אחרי שראה שבאה עם בחור אחד ויצאה — לדברי השוטר — "להזדווג" עם שני, יתכן שחשב אותה לטיפוס מפקפק שאפשר לנצלה. על כל פנים, באותה שעה היו אלי והשוטר חופשיים לעשות כאוות נפשם, בחושי, מבלי שאיש יראה או ישמע. כשחזרו לבית-הקפה, התישבו כוחי, אלי עבאדי והשוטר כחן. כאשר חזר השוטר אפריאט עם הרובר, הציע אלי לרדוף אחרי הסגור שלי כדי לתפוס את מירה, למרות שהשוטר אפריאט אמר שמירה איננה במכונית והרס-ר נסע לבדו עם הקצין.

אפריאט העיד בבית-המשפט שאלי שאל אותו אם הוא רוצה לקיים יחסים מיניים עם בחורה, וכי לשם מטרה זו יצאו שלושתם — בלי כוחי — לרדוף אחרי מכונית, מתוך תקווה שמירה נסעה עמי. כך, על כל פנים, טוענים הם.

כוחי, לעומת זאת, טוען כי השלושה רדפו אחרי הסגור כדי לשאול את מירה אם היא חושבת לחזור אליו או לא.

השלושה יצאו ברובר, אולם בפנינת רחוב השלום עצרם שוטר וביקשם לרדוף בכיוון ההפוך, לקרית-שמאל, אחרי מכונית שנסעה בלי אורות. הם עשו זאת, אך לא מצאו את המכונית, חזרו, ונסעו כמאה מטרים אחריה, ונאשו מכך וחזרו לבית-הקפה. שם נפרדו אפריאט וכחן מעבאדי, ועבאדי חזר לבית-הקפה.

אני אומר שכל הפרשה הזאת אינה מתקבלת על הדעת. אולם אם יצאו כדי לבדוק מה המצב בחוץ ואם יש תנועה בשטח, כדי לתכנן את המשך הענין, הרי ההצעה לרדוף אחרי היתה אמתלה טובה כדי לקחת עמם גם את אפריאט, שהיה נהג המכונית ושבלעדיו לא יכלו לזוז ברובר.

כעבור שעותיה היה זה שוב אלי שהציע לכוחי להודיע למשטרה, וגם זה מתקבל יותר על הדעת אם רצה אלי לברר בצורה זו אם נודע משהו למשטרה.

לגבי אלי, כל מה שאפשר להגיד הוא שהיתה לו הזדמנות לעקוב מבעד לחלון בקומה השניה של בית-הקפה אחרי כל התנועות של מירה ושלי כשהיינו יחד, שכנראה חשב אותה לפרוצה, ושהיתה לו הזדמנות — יחד עם השוטר כוהן — לפגוש את מירה לבדה, בחושי, לבטח כל לזוז ברובר.

מכתביה של מירה ארצי: הרהורים, געגועים, זיכרונות

שחודעני דבר מסויים, תוכניתך תשתנה מבלי שתאמר מילה אחת? אין זה הוגן, לדעתי, ואם רצון מצדך לכסר עונשך, תזדווג נא ! ...

חיים! בחדרי ישובה על מיטתי, משגרת אני לך מלים כועסות אלה, מסכינה למקלטי שלי, החמוד, למוסיקה לריקודים, מאת התחנות מרוסיה הגדולה. חושבת לעצמי כי בימי ששי ושבת אלו צריך היית להיות פה וסי בורה עוד כי עלול אתה להופיע פתאום על סף הדלת ולהתנצל על "חטאתך".

חיים! עלול אתה לתמוה: "מה פתאום אחיחם למילתך זו ברצינות כה רבה ומה האסון הגדול ומה אדבר כה רבות על "חטאת", ו"עונש" ובכלל ...

חיים! מוזר היה מאד בשני הימים הללו ... בהמשיכי להרהר חושבני פתאום: אולי חכיתי שאומיני? וכעת עלי שאיני עושה זאת במשך כל הזמן הארוך? ולא מגיע לך חרוני, וחורן בלבך עלי?

חיים! התוכל להיות פה למחרת קבלך אגרתי המסור ורת הזו ולא לחכות ליום ששי.

התבצע מבצע נועז זה? בתחילת השבוע הלז? האשמע הדיים מירה.

ולבסוף, קטעים ממכתב ארוך הנושא את התאריך "מוצאי יום כפור", שהוא כשדושה חדשים לפני ליל הרצח:

ממירה — לחיים — ברכת חג ושלומות !!! קונצרט "העולם החדש" לברוקס נשמע מהרדיו ולקולו הנפלא המשכרני ממש, הנני כותבת את המלים הללו.

... איך הרגשתי תחג? מלוח בהרגשת בדידות? או אולי היו לך מיבעצם איהו שהם? מתי מתכוונן אתה לשכון פה בבית? מה דעתך על לפני יום ששי. יום רביעי, נאמר? הצעה לי — בכל זאת להתקשר באמצעות הטלפון בליל רביעי (ובאם אל תופיע) בשעה 21.00. טוב? תחכה לצילצולי, ובאם אוכל לראותך פנים אל פנים יהיה יותר.

המאורעות האחרונים שעברו עלי אינם מיוחדים. חדגור גיים למדי. באופן כללי: נחתי היטב. היום תורנית אני (כרגיל). חמסין גורא כעת והעולם החדש" ממשיך לשאוג ולזאבני העצום צריכה אני להפסיק לשמער וללכת לעבודת-הערב במטבח.

היתה זו עבודה שגועיגית הרבה אנשים, מתיחות, לאחר צום חלק ניכר של האנשים, היתה זלילה רצינית. אולם טוב שאפשר לדבר על העבר. כל שנכנס לארכיון בעבר זה מעודד.

... ניסיתי, חיים, לצייר לך תמונה מההזה של חיי, איני יודעת בבירור אם לזאת חכיתי, אולי להשתפכות נטימגר טלית במידת יתר? אולי למצב שנפשי נתונה בו ברגע זה? להתראות עם חיים. אגרתי מברק? טלפון? ביקור?

מירה.

ימים מעטים אחרי השיחרור, מכתב חמי פרט את זכמי השיבה למשקן. כמה קטעים:

... המדמים לספרים כבר על קיר, כשספרי בתוכם. ממש מקסים וקוסם לכל ההווה בהם. זו ממש כוונת מפוראת, צבועה בלכה. תענוג ונוח — התמלאתי הנאה. החרר לבש צורה כה חמימה וביטית והשראה תרבותית, משרה רוח נפלאה.

כמו כן — התקע כבר מסודר ליד מיטתי. משמש אותי בלי סוף. פשוט אפשר לנשום אחרת ... ודבר שלישי: האבגור למנורה מורכב זה מכבר. שולח אור נעים ל-4 קירות החדר. טוב !!! אור עדין שאינו מסנוור. כעת חסרה המחצלת לקיר והרי ... שלמות במידת מה. וגם זו בזמן הסמוך ביותר. הכל מוכן, רק צריך לחבר זה לזה.

וזה לא תורה מסיני. תקוני שלא אצפה זמן ממושך. מה שגוגע לרדיו — הענינים יעצם למדי. ואין זה מעודד. כרגע מאזינות אוניו לרדיו של רליק בחדרה הריק מאדם, כשנוגנת הסימפוניה ה-8 של בטהובן. תמיד הוא מיוחד וחודר לעצמות.

... חיים: זו שעה שכבר לא נראה ב"רחוב" איש עובד שצריך לקום למחרת ב-05.30 ולא ל"רצות-בוקר" של 20 דקות אלא ליום עבודה כזה שהנשמה עלולה לצאת ... המון שלומות לך חיים. חזק !!! מ"מירה".

מכתב קצר, שנכתב בדגניה אחרי השיחרור:

יום ג', 17.6. לחיים — השלום !

אני הוזה מחוץ לבית בקשר לעוניי בריאות ויתכן שאשה גם ביום ששי. לא אדע בדיוק את היום בו אחזור הביתה.

חיים! אסוסיאציה נעימה עברה בי עת הזכרת את ענין ה"קפיצות". היה נעים לי או לצפות מלמטה כלמי מעלה ולחנות במחזה כה מרהיב עין כאשר היה. תענוג היה לקבל לזרועות מתוחות את הצונחים ... לקרקע המוצקה לאחר שהיה באחיר בחוסשי ... חזק חיים, שאב כוח, וכוח רב.

החילת לינגן במלוא מרצי על מנדולינה, והמצח על תזמורתו מחוץ ממני ומאחלי לי להישגם תוך חודש ימים בלבד. אקוה שאינו סתם אוסטימי, וכך יתגשמו חלומותיו ... ספרים אני בולעת — וטוב. אני מעשירה ימי שלומות ממירה לחיים.

ומכתב ארוך יותר, עז נייר שז מחברת:

דגניה — שבת, 17.6.28. מ"מירה — לחיים!

מלאת כעס וחורן אני עליך. התשאל מדוע? תשובה קצרה מאד בסי: "הבטחה" — מתבקשת לקיימה! וזהו זה. הכרתך בתור טיפוס שמקיים הבטחותיו, ואם איני טועה דורש אתה זאת מאחריה. לא כן? ואין זה קרה

... וזהו החיוך הפשוט, בלי צבע — ובלי קישוט ...

ערב השיחרור, 24.1.1952 — כך כתבה על גבה של תמונה זו מירה ארצי. הצעירה מדגניה אשר כמה ממכתביה לחיים שמחון מתפרסמים להלן. הם מעידים על אופייה של צעירה צברית ובתימשק טיפוסית, עדינה-נפש ומתי לבטח בכל הלבטים של נערה בגיל זה.

עז פתק קרוע, ככתביר נקי, רשמח:

13.1.52, 22.20. כל אדם הכועס — ויהא זה כעס המהול בכאב, כעס מלא חממה, כעס על דבר כעס על לא דבר, בסופו של דבר עלול להירגע. גם אם נדמה לו באותם רגעים קוצפים שלא יירגע לעולם ולא יסלח בעד שום מחיר ושלומים. הזמן מדרוך ומ' כוון ושולט על השכל לע' תים... והיות ואדם "מוכר" ומתגלה" לא רק בכיסו וכר' סו אלא גם בכעסו, יש לשים אל לב, לשקול היטב, לחשוב ולהרהר ולבצע רק אחר כל זאת .... אין לזלזל בכך.

לא אדע חיים כיצד יראו מילותי הבודדות האלה. באם יחשפו ומה? את שברצוני לבטא האם הצלחתי?

קטע הניר הגיע לקצו. אין להתעלם חיים — שטיפסת למעוני נעם לי. ליל מנוחה ורגיעה מיצרים — אליך.

עז פתק קטנטנות, תלושה מופנס:

24.1.52 — לילה 23.20.לפני חצות.

בחוץ — טיפות גשם. משהו עלול להתחולל כנראה. ופה, ניסיתי לעורר בכפות ידי ובפי. ואחז ישן שינה עמוקה ונפלאה. לילה טוב.

עז פתק אחרת, באותיות גדולות:

"ר"ס" — לשלום!

הרבה שלום — להתראות. מאד. אחתי לדרכי (אל תגיד שו מילה מופצצת, היא פשוטה מאד, ושבו ... שלומי שלומות, מירה א.

